

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדירן

ZO HADEREKH زوهديركه

גיליון 46, 25 בנובמבר 2020

ממשלת הימין רוצה לפגוע בשכר ובקצבאות התספורת של כ"ץ

"להקפיא" את השכר הממוצע כאשר הפערים בשכר רק גדלים? לא ניתן, כמובן. האוצר "כאלו" רוצה להקפיא את השכר הממוצע – קרי להפסיק את הצמדת שכר המינימום והקצבאות למדד "השכר הממוצע".

משרד האוצר מבקש להקפיא הצמדה זו כי ה"ממוצע" – שלא ניתן לשינוי – צפוי לעלות, ובהרבה. למה? מכיוון שרוב המובטלים הם מקרב המשתכרים שכר נמוך. כך שהממוצע ימשיך לעלות אבל מובטלים, מקבלי קצבאות ומשתכרי שכר נמוך לא יקבלו תוספת ולו של שקל נוסף.

זו "תספורת" ששר האוצר ישראל כ"ץ מתכנן. עוד סיוע למעסיקים בעת משבר (ר' מאמר בע' 3). את הפטנט הוא למד ממורו ורבו, בנימין נתניהו, שנקט מדיניות דומה בעת ששימש כשר האוצר בשנת 2003, בעיצומו של משבר קפיטליסטי. זו תמצית המדיניות הניאו-ליברלית של ממשלת הימין: את מחיר המשבר ישלמו העובדים והמובטלים.

שכרם של 42% מהעובדים במשק ירד במחצית הראשונה של 2020, כלומר מאז סגר הקורונה הראשון ואחריו – כך עולה ממחקר חדש שפרסם בתחילת השבוע (22.11) המוסד לביטוח לאומי. לפי המחקר, ירדו משכורות העובדים בממוצע ב-11% כתוצאה מהורדת שכר ישירה, מירידה בהיקף המשרה או מהשעיית הטבות. אלא שעל אף הירידה בשכרם של כמעט מחצית העובדים, השכר הממוצע במשק עלה דרמטית בתקופה זו.

פער זה הוא תוצאה ישירה של הוצאתם לחופשה ללא תשלום (חל"ת) ופיטוריהם של המוני עובדים, המשתכרים בימים כתיקונם שכר נמוך מהממוצע במשק. הפער מצביע על חוסר השוויון בפגיעה הכלכלית של משבר הקורונה, הפוגע יותר בעובדים המוחלשים והבלתי מאורגנים.

ומה עושים מול מציאות קשה זו? ממשלת הימין פרסמה תזכיר חוק המורה על "הקפאת השכר הממוצע". איך ניתן

טראמפ לא הולך לשום מקום; הוא עבר מוטציה

"רון דה-סאנטיס, מושל פלורידה הרפובליקני, מקדם חקיקה שתאפשר לאזרחים חמושים להגן על עצמם ועל עסקיהם באמצעות שימוש בכוח קטלני נגד 'אספסוף נודד המבצע ביזה והפרת סדר', בעיקר בשם ארגוני שמאל קיצוני כ'חיי שחורים חשובים' ואנטיפה. המרכיב המרכזי במאמצי החקיקה של דה-סאנטיס, כולל הרחבה לחוק המפורסם של המדינה 'לעמוד על אדמתך', מאפשר לאזרחים להשתמש בכוח קטלני אם הם חוששים לחייהם. עוד מרכיב: הגדרה חדשה למושג 'גזל', שלפי טיוטת החוק יכול מעתה פריצה או גניבה בטווח של 500 מטר מ'אסיפה אלימה או פרועה'. זו תיהפך להתנהגות פלילית שניתן להתנגד לה באמצעות שימוש בכוח. היבטים אחרים של הטיוטה כוללים התמודדות עם מחאה המשבשת את חיי הציבור באמצעות חסימת כבישים, והענקת חסינות חוקית לנהגים שהורגים מפגינים שחסמו את התנועה שלא כדין".

(מיאמי הראלד, 12.11)

הו-הא מי זה בא - ראש הממשלה הבא

"שיירת רכבים ובה עשרות חסידים, בראשות האדמו"ר מבעלז, רבי ישכר דב רוקח – מהמנהיגים הבולטים במגזר החרדי – תועדה בטבריה כשלפחות כמה מהנהגים נוסעים בפראות ומבצעים עבירות תנועה. בתיעוד נראית שיירת האדמו"ר בדרכה לביקור בקבר אביו בעיר. לציון יום פטירתו של מנהיג החסידות, שמתעלמת במפגן מהנחיות הקורונה, הצטרפו עשרות חסידים לנסיעה, שמתקיימת בקביעות כמדי שנה. בסרטון, נראים חלק מהרכבים בשיירה, שבראשה רכב האדמו"ר, חוצים רמזור אדום ונוסעים תוך ביצוע עבירות תנועה רבות, כמו נסיעה במהירות גבוהה ואי מתן זכות קדימה".

(אתר "וואלה", 11.11)

הסודיות החשודה האופפת את רכישת החיסון

"שר הבריאות יולי אדלשטיין אמר בפתח ישיבת הממשלה כי פרסום פרטי הסכם רכישת החיסונים לקורונה עם חברת פיזר הוא 'פשע חמור'. לאחר דבריו אמר ראש הממשלה בנימין נתניהו כי יש סעיפים שאינם מותרים לפרסום. לאחר שהודיעו אדלשטיין ונתניהו על הסכם לרכישת החיסון, פורסם כי ההסכם לא כולל סנקציה אם פיזר לא תספק את החיסונים. לדברי שר הבריאות, על ההסכם חל 'חיסיון לתקשורת'".

(הארץ, 11.11)

יש עתיד? יש עבר

"לסיעת יש עתיד יש קבוצת ווטסאפ. החברים כותבים בה בחופשיות. גם כשהיו חלק מכחול לבן היו חברים שלא היססו לדרת שם על בני גנץ, מועמד לראשות הממשלה. זה לא דלף. החברים דיסקרטיים וממושמעים. לא מזמן נפתחה קבוצת ווטסאפ חדשה: אותם חברים, בשינוי אחד קל: חבר אחד הושאר בחוץ. יאיר לפיד גם דואג לכנס ישיבות סיעה בזום בלי עפר שלח, חברו לשעבר ועמיתו למסע הפוליטי".

(רביב דרוקר, "הארץ", 16.11)

נתניהו: גזען נשאר גזען

"ראש הממשלה בנימין נתניהו אמר כי הוא לא ישען על הרשימה המשותפת מפני שהם תומכי טרור. יש מאבק בחברה הערבית בין אסלאמיסטיים שרוצים לקחת אותנו אחורה לימי הביניים ואלה שרוצים להשתלב בסיפור ההצלחה הכביר של מדינת ישראל ואני רוצה לסחוף כמה שיותר ללכת לכיוון הזה, אמר נתניהו. זאת, ברקע חימום היחסים בין הליכוד ליו"ר רע"מ מנסור עבאס, שמחצין בשבועות האחרונים את היחסים החמים בינו ובין נתניהו".

(גלי ישראל, 17.11)

דברים בשם אומרם

בלעדי: ימינה לא תבקש את תיק הבריאות...

"כל חברי סיעת ימינה, כולל עוזרים ויועצים, ייכנסו היום לבידוד. זאת, בהמשך לחקירה האפידמיולוגית של ח"כ הסיעה מתן כהנא שאובחן חיובי לנגיף הקורונה. מהחקירה עולה כי כהנא השתתף ביום שני בישיבת סיעת ימינה בכנסת שנמשכה כ-40 דקות. ח"כ איילת שקד לא השתתפה בישיבה שכן היא נמצאת בבידוד מאז שנחשפה לחולה קורונה מאומת בשבוע שעבר".

(הודעת דובר סיעת ימינה בכנסת, 11.11)

... אך ימינה רשמה הישג בדרכה לממשלה

"ח"כ עופר כסיף (חד"ש - הרשימה המשותפת) הודיע כי נכנס לבידוד. זאת, מפני שנחשף לח"כ מתן כהנא (ימינה) שאובחן מוקדם יותר חיובי לנגיף הקורונה. 'אתמול ישבתי בוועדה בסמוך לח"כ מתן כהנא שנבדק חיובי לקורונה' כתב כסיף".

(ישראל היום, 12.11)

ניסנקורן: לא להיסחף עם המושג דמוקרטיה

"הרשימה המשותפת היא חלק מהכנסת. הח"כים שלה עושים עבודה פרלמנטרית מצוינת בייצוג הציבור שלהם, ואנחנו משתפים פעולה פעמים רבות בנושאים חברתיים-כלכליים. אבל אי אפשר לטאטא את הנושא המדיני והביטחוני. כשאתה מגיע להרכבת ממשלה, אתה לא יכול להתעלם מהמורכבות הזאת. בסוף מדינת ישראל קמה כמדינה יהודית ודמוקרטית, שני הערכים האלה צריכים לעמוד לנגד עינינו כל הזמן".

(שר המשפטים אבי ניסנקורן, "הארץ", 13.11)

מכתבים למערכת

רמזור או אקורדיון

בין שאר כישלונותיו המונומנטליים של ראש הממשלה בנימין נתניהו, בכתר זוכה טיפולו במגיפת הקורונה. סיסמתו – עליה חזר אין ספור פעמים, "אקורדיון" – לפתוח ולסגור, לסגור ולפתוח, הייתה נוראית למשק, לכלכלת-הבית ולפרט, שכן היא כוללנית ופגעה בכלום. לעומת זאת הצעתו של פרופ' רוני גמזו, שמונה לפרויקטור כללי – תוכנית "הרמזור", נדחתה בשל לחצים פוליטיים מצד השרים, הרבנים והמפלגות הדתיות.

תוכנית גמזו הציגה הבדלה מרחבית בהטלת סגר על ישובים "אדומים" ופתיחה זהירה של מקורות פרנסה "ירוקים". בכך היו נמנעים נזק, זעם ותסכול רבים.

דן יהב, ת"א-יפ

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפ 6126102

כרזה של חד"ש: "אנשים לפני רווחים" (צילום: הקן החדשה לישראל)

התקציב שאיננו ולא יהיה

לפי מחקר שפרסם באחרונה מרכז אדוה תחת הכותרת "מיסוי כמנוע שוויון", הדברים היו ברורים עוד לפני פרוץ הקורונה. ב-2016 אמרה ד"ר קרנית פלוג, נגידת בנק ישראל דאז, כי "אחת הסיבות העיקריות לכך שישיראל רחוקה מרמת השירותים האזרחיים הניתנים כיום בין היתר בסלובניה, בפילנד, בדנמרק, בצרפת, בשוודיה, באוסטריה ובנורבגיה, שם השירותים האזרחיים הם בשווי של 45%-55% מהתוצר, היא נטל המסים הנמוך יחסית בישראל".

בישראל, תקציב השירותים האזרחיים עמד ב-2018 על 32% בלבד מהתוצר, שיעור נמוך מזה של מרבית מדינות אירופה המערבית הקפיטליסטיות. הנגידה פלוג הוסיפה כי "היה מקום לגבות עוד 50 מיליארד שקל מסים בישראל בשנה, ולהפנות את הכסף הזה במלואו למתן שירותים אזרחיים לתושבים".

לדברי חוקרי אדוה, "קריאתה של הנגידה לשעבר פלוג איננה יוצאת דופן. בשנים האחרונות עלתה במדינות רבות הקריאה להקל במדיניות הצנע התקציבי, שהייתה בבחינת הכון-טון בשנים שלאחר המשבר הפיננסי העולמי של 2008. זאת מתוך הבנה שמדיניות זו פוגעת לא רק באיכות ובכמות של השירותים המדינתיים אלא גם בסיכויי הצמיחה הכלכלית בטווח הארוך".

ואין כל חדש תחת השמש

"בישראל, לעומת זאת, ראשי שתי המפלגות הגדולות, בנימין נתניהו ובני גנץ, דאגו להצהיר כי אין בכוונתם להעלות מסים, ואילו משרד האוצר טורח להדגיש כי לא יהיה מנוס מקיצוץ בשירותים החברתיים" נאמר במחקר.

במילים אחרות, "מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה". גם מכון המחקר של הימין הניאו-ליברלי "קהלת" סבור כך. בנייר עמדה שפרסם לפני כמה חודשים מוצע להפחית את שכר העובדים ואת המסים למעסיקים, לפגוע בשכר המינימום ולהעמיס על כתפי העובדים את כל עלויות הביטוח הלאומי. זה חלומה הרטוב של ממשלת הימין; ואם וכאשר תוגש הצעת תקציב, אין ספק שיבקשו לאמץ עצות אחיותפל מעין אלה.

אפרים דויד

"אין כסף לחינוך". הצהיר ראש הממשלה בנימין נתניהו בישיבת קבינט הקורונה שנערכה באחרונה (25.10). לא רק לחינוך אין כסף – להרבה צרכים חברתיים אין כסף, כי ישראל היא המדינה היחידה בעולם המתנהלת ללא תקציב. אם ממשלת הימין לא תיפול קודם, תוסיף ישראל להתנהל ללא תקציב בשנה הקרובה, שתהיה אף היא "שנת קורונה".

אבל זה לא חדש אצל נתניהו. בשנות שלטונו הארוכות כופף נתניהו את התקציב לצרכיו הפוליטיים ולחזיקה של המדיניות הניאו-ליברלית הפוגעת ברווחה ובחברה בעודה מחזקת את הכיבוש והצבא. מדינה ללא תקציב זו המצאתו. אבל זו לא המצאתו היחידה: בזמנו המציא נתניהו את התקציב "הדו-שנתי", בניגוד למקובל בכל העולם.

אז, המטרה הייתה שקופה – למנוע מדי שנה דיון על מדיניות הממשלה כפי שבאה לידי ביטוי בתקציב המדינה. עכשיו רותם נתניהו את אישור התקציב לחישובי האלקטוראליים. כך, ביד אחת יכולה ממשלת הימין להבטיח הבטחות סרק (800 מיליון לסטודנטים, מיליארדים לציבור הערבי, מיליארד שקל ליישובי עוטף עזה, ועוד, ועוד) שאין להם שום כיסוי תקציבי, ובידה השנייה לנקוט מדיניות המשרתת את האינטרסים של המעסיקים בעת משבר קפיטליסטי – תולדה של משבר הקורונה (ר' עמוד השער).

הדרישה העולה ממגזרים רבים לחקיקת חוק התקציב היא צודקת. השאלה הנשאלת היא האם יהיה צדק כלשהו בתקציב החדש. וכאן התשובה היא שלילית. תקציבי המדינה בעשורים האחרונים, יחד עם "חוק ההסדרים" (עוד פטנט מקומי), משרתים במהותם את ממשלת הימין ואת האינטרסים של בעלי ההון המקומיים והזרים.

מס שפתיים

מגפת הקורונה והמשבר הכלכלי-חברתי העולמי שהתלווה לה הביאו כלכלנים רבים בעולם, לרבות ליברלים מהזרם המרכזי, לתמוך בצעדים להגדלת ההשקעה הממשלתית שתתאפשר, בין השאר, באמצעות העלאת מסים לבעלי ההון. הצעות חוק ברוח זו נידונות כעת בפרלמנטים רבים ברחבי העולם – מסקנדינוויה בצפון ועד ארגנטינה בדרום. בישראל, כמובן, הפוליטיקאים לא שמעו על כך.

המשפחה תרמה בין היתר לארגון שהקים מייסד להב"ה בנצי גופשטיין, לעמותות הפועלות לטובת המתנחלים בחברון וחברים בהן תומכי כהנא מובהקים, לארגונים הרוכשים נכסים מפלסטינים במזרח ירושלים לטובת התנחלות של יהודים, לגופים המקדמים בנייה של בית מקדש על הר הבית ולגופים הבונים מאחזים בלתי חוקיים.

נתניהו השתף במפגש

חשאי עם פומפאו וכן סלמאן

נתניהו טס השבוע (22.11) לעיר ניאום בסעודיה במטוס הפרטי של בעל ההון אודי אנג'ל, שם נפגש עם מזכיר המדינה האמריקאי פומפאו ועם יורש העצר הסעודי מוחמד בן סלמאן. הטיסה הסודית נחשפה באתר למעקב טיסות, שזיהה טיסה של מטוס מנהלים ישראלי אשר שימש את רה"מ גם בטיסות קודמות. לפי הדיווח באתר, המטוס המריא מישראל בשעה 17:00 וטס ישירות לעיירה ניאום שלחופי הים האדום. לאחר 5 שעות שב המטוס ארצה. כדרכו של נתניהו, שר הביטחון בני גנץ ושר החוץ גבי אשכנזי לא קיבלו מידע מקדים על נסיעתו של נתניהו לערב הסעודית.

ב-21.11 פרסמה לשכתו של נתניהו הודעה לפיה ישיבת קבינט הקורונה נדחתה, בטענה שהשרים זאב אלקין ויזהר שי לא סיימו להכין המלצות לשימוש באמצעים דיגיטליים לבלימת התחלואה. אלא שהשר שי טען בשידור כי ההמלצות מוכנות ואינו יודע מדוע נדחתה הישיבה. תירוץ הדחייה של ישיבת הקבינט היה סיפור כיסוי לטיסת נתניהו.

ח"כ עאידה תומא – סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) הגיבה (23.11) לנסיעתו החשאית של נתניהו לערב הסעודית ולפגישה הסודית עם פומפאו וכן סלמאן. לדברי תומא – סלימאן, "נתניהו ושותפיו בממשל טראמפ היוצא, יחד עם שליטי המפרץ, מבינים שהם חיים על זמן שאול ומנסים לנצל את החודשיים שנותרו להסתלקות טראמפ כדי לחרחר מלחמה". עוד הדגישה: "נתניהו, ממשל טראמפ וכן סלמאן מנסים כנראה להבעיר השטח ולתקוע מקלות בגלגלי החזרה להסכם הגרעין. הם עלולים לדרדר את האזור כולו להסלמה ולמלחמה. ההפצצות שביצעה ישראל מסמנות את תחילתם של חודשיים מסוכנים".

אונ' בן-גוריון: נקודות זכות

אקדמיות על פעילות פשיסטית

ח"כ ג'אבר עסאקה (חד"ש – הרשימה המשותפת) דרש השבוע (25.11) להוציא את הארגון "אם תרצו" אל מחוץ לחוק. זאת, בעקבות החלטת אוניברסיטת בן גוריון להעניק נקודות זכות לסטודנטים שיתנדבו בתנועה הפשיסטית.

ח"כ עסאקה השתף בדיון בוועדת המשנה להשכלה גבוהה של הכנסת בראשות ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת), שהצטרף אף הוא לדרישה. יצוין שהשר להשכלה גבוהה, זאב אלקין, הוזמן לישיבת הוועדה אבל בחר שלא להגיע. כמו כן, בעקבות החלטה חתמו יותר מ-240 מרצים בכך גוריון על עצומה שנשלחה לנשיא האוניברסיטה פרופ' דניאל חיימוביץ' ולרקטור פרופ' חיים היימס. בעצומה נאמר כי "אם תרצו" היא תנועה פוליטית אלימה שפעילותה "כוללת רדיפה של מרצים, הקלטת שיעורים בסתר והקמת אתרי השמצות למרצים". "אנו דורשות ודורשים מהנהלת האוניברסיטה לפעול מיד לביטול האישור שניתן", הדגישו.

163 מדינות בעד מדינה פלסטינית

163 מדינות אישרו בעצרת הכללית של האו"ם (19.11) ברוב גדול הצעת החלטה הקוראת להכרה ב"זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית – כולל זכותו להקמת מדינה פלסטינית עצמאית". עוד הוחלט לקרוא לישראל לשים קץ לכיבוש שהחל ב-1967. להצעה, שעלתה במסגרת ההצבעות השנתיות בוועדות המשנה לזכויות אדם, התנגדו רק חמש מדינות: ארה"ב, ישראל, אי מרשל, מיקרונזיה ואיי נאורו. עם המדינות התומכות נמנתה גם קנדה, המצדדת בדרך כלל במדיניות החוץ האמריקאית. עשר מדינות נמנעו: אוסטרליה, קמרון, גואטמלה, הונדורס, קיריבטי, פלאו, פפואה ניו גיני, רואנדה, טוגו וטונגה.

שר החוץ הפלסטיני, ריאד אל-מאלכי, בירך על ההצבעה של הרוב המכריע של המדינות החברות באו"ם והביע את תודתו. אל-מאלכי קרא לקהילה הבינלאומית למצוא מנגנונים יעילים ליישום זכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית, והוסיף כי ההצבעה הגורפת בעד ההצעה היא "תגובה טבעית להפרות של הכיבוש הישראלי ותגובה הולמת לביקורו של מזכיר המדינה של ארה"ב, מייק פומפאו, בהתנחלות". במסגרת ההצבעות על הסוגיה הפלסטינית, הנערכות מדי שנה בסמיכות ל-29 בנובמבר, אשררו המדינות החברות בנוסף גם את החלטת האו"ם כי ההתנחלויות ומזרח ירושלים אינן חלק מישראל. החלטה זו אושרה ברוב של 156 מדינות.

יצוין שפומפאו ביקר באותו יום ביקב פסגות, שהוקם על אדמות שנגזלו מתושבי אל בירה. בתום הביקור הודיע כי ממשל טראמפ החליט לסמן מוצרים מההתנחלויות תחת הכיתוב "תוצרת ישראל". הודעה זו מהווה שינוי מדיניות ביחס של הממשל האמריקאי לשטחים הכבושים. יקב פסגות הוא בבעלות משפחת פאליק, מתומכיו הגדולים של הנשיא טראמפ היוצא ושל ראש הממשלה נתניהו המואשם בפלילים. המשפחה תרמה מיליוני דולרים לשני האישים והיא בעלת רשת החנויות "דיוטי פרי אמריקה". לפי תחקיר שפורסם לפני שנתיים ב"הארץ", קשרי המשפחה עוברים במסדרונות השלטון בארץ ובארה"ב ומתפרסים אל תוך הגדה המערבית. המשפחה תרמה לפחות 5.6 מיליון דולר לארגוני ימין קיצוני.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

נתניהו חותר למנות פשיסט ליו"ר ושם

ניצולי שואה הפגינו השבוע (24.11) נגד מינויו הצפוי של השר לשעבר אפי איתם לתפקיד יו"ר יד ושם. זאת בעקבות אישור מועמדותו של איתם בוועדה למינויים בכירים בתאגידים של רשות החברות (ועדת גלאור) בשבוע שעבר (17.11). איתם, איש הימין הקיצוני, הוא מועמדו של נתניהו להחליף את יו"ר יד ושם היוצא אבנר שלו.

איתם מביא עמו לתפקיד קופת שרצים עמוסה אלימות, גזענות ותפיסות פשיסטיות. כקצין בצבא נקשרו בשמו כמה וכמה האשמות במעשי אלימות נגד אזרחים פלסטינים, לרבות הכאה למוות של עצורים, וב-1992 אף נזף הרמטכ"ל באיתם בשל מעשי אלימות בלתי-חוקיים שנעשו בפקודתו נגד תושבי עזה. אולם התבטאויותיו התקשורתיות כפוליטיקאי חמורות לא פחות: איתם דימה בעבר את האזרחים הערבים לסרטן והציע לשלול את זכויות האזרח שלהם; איים לגרש את חברי הכנסת הערבים לעזה; הצהיר על תמיכתו בטרנספר לפלסטינים מהגדה המערבית; אמר כי "מדינת ישראל היא מדינתו של הקדוש ברוך הוא"; קרא להרג אזרחים לבנונים ככלי במאבק בחיזבאללה; והודה כי הוא מתרגש ממלחמה, שהיא בעיניו מקור "להתעלות ולהתרוממות רוח", "ליבת טעם החיים" ו"סאגה מפוארת".

הרומנטיזציה של המלחמה והאלימות, כפי שעולה מדבריו של איתם, היא אחד ממאפייניו הבולטים של הפשיזם. הן הפשיזם האיטלקי והן הפשיזם הגרמני בגרסתו הנאצית העלו על נס את המלחמה כחוויה של התעלות רוחנית המאפשרת לאדם לגלות את מלוא כוחותיו, וכמבחן האולטימטיבי ליחידים ולאומות. על סימונו של מיעוט לאומי כסכנה המאיימת על שלום האומה, תוך תיאורו כמונחים השאולים מתחום הרפואה וקריאה לשלול את זכויותיו הפוליטיות, אין צורך להכביר מילים.

אולם מועמדותו של איתם ליו"ר יד ושם לא עברה בשתיקה. למעלה מ-150 ניצולי שואה, חוקרים ואוצרי מוזיאונים חתמו על עצומה נגד מינויו. בעצומה נכתב: "יד ושם, אתר הזיכרון הישראלי לקורבנות השואה, מנציח את זכרם של היהודים שנרצחו בידי הנאצים. מטרתו המוצהרת אינה רק תיעוד, מחקר וחינוך אלא גם מניעה של מעשים ברבריים ושל רצח עם נוסף. בית הספר הבינלאומי ללימודי השואה, שהוא חלק מיד ושם, וועד האיבך באנטישמיות, בגזענות ובהדרה בחברה בכלל. משימה החופה זו – לעודד את החברה האזרחית להתערב כאשר שואה וגזענות מאיימות על קהילות אתניות או דתיות – בסכנה להימסר לידי של הפוליטיקאי הימני הקיצוני וחסר האוריינות ההיסטורית אפי איתם".

"אנו מזועזעים מהצעה שערווייתית זו ומוחים נגדה בכל תוקף. הרטוריקה מלאת השנאה של איתם כלפי פלסטינים וערבים אזרחי ישראל עומדת בניגוד חריף למטרה המוצהרת של יד ושם", נכתב בעצומה.

ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) התבטא בחריפות בגנות המינוי: "אפי איתם הוא גזען התומך בגירוש העם הפלסטיני ממולדתו ובתורת גזע יהודית. איש כזה אסור שיעמוד בראש מוסד המופקד על זיכרון השואה. מינויו לתפקיד יהיה יריקה בפרצוף ניצולי הגזענות וקורבנותיה כאשר הם ונוק בל יתואר ליד ושם עצמו. פניתי ליו"ר ועדת החינוך, ח"כ רם שפע, וביקשתי דיון דחוף בנושא".

למרות הביקורת החריפה, נדמה שראש הממשלה נתניהו נחוש בדעתו למנות את איתם לתפקיד. לא נותר אלא להסיק מכך שממשלת הימין רואה בזכר השואה בסך הכל אמצעי – כלי נוסף מני רבים המשמשים בידיה להדיפת ביקורת מבית ומחוץ על מדיניות הכיבוש והאפליה הגזענית.

מינויו של פשיסט מסוגו של איתם ליו"ר המוסד המופקד על זיכרון השואה אינו רק אבסורד וביזיון; הוא מסמל את השפל המוסרי העמוק אליו דרדר שלטונו של נתניהו את ישראל.

אסף טלגם

לעצור את הנישול בשיח' ג'ראח

תושבי שיח' ג'ראח שבירושלים המזרחית הכבושה נמצאים זה יותר מעשור תחת איום של גירוש מבתיהם. בשנת 2009 גורשו מבתיהן שלוש משפחות (בטענה שמדובר ב"רכוש יהודי נטוש", אף שאותן ערכאות משפטיות לא מעלות בדעתן להשיב רכוש פלסטיני נטוש מ-1948 בירושלים המערבית ובשאר חלקי הארץ לבעליו). מאז גל הגירוש הראשון יצאו התושבים למאבק הירוואי להגנה על שכונתם ועל בתיהם. תושבים ותומכים במאבק בגירוש מפגינים מדי יום שישי. שלטונות הכיבוש מצדם ממשיכים לשלוח לתושבים צווי פינוי ולגבותם בפסקי דין. ובכל זאת הצליחו המאבק העיקש והנוכחות הקבועה של המפגינים לעכב את קצב הפינוי.

לאחרונה התחדשה ביתר שאת המתקפה של כוחות כיבוש על שיח' ג'ראח ותושביה. בספטמבר 2020 קיבלו עוד שלוש משפחות צווי פינוי מבית משפט השלום, ובאוקטובר – ארבע משפחות נוספות. נוסף על כך, צו הפינוי נגד משפחת סבאח אושר בכל הערכאות המשפטיות, ואם לא יושג עיכוב ביצוע עלולים להתחיל הליכי הוצאה לפועל בימים הקרובים. פרקליטיהן של המשפחות עושים כמיטב יכולתם לדחות ככל האפשר את מועדי הפינויים ומצליחים בכך, אולם "החוק" שנוסח בידי כוחות הכיבוש משרת כמובן אותם, ועונת הגירוש והטיהור האתני אינה חולפת.

העובדה שבחודשיים האחרונים הצטברו לפתע שמונה צווי פינוי בשטחה הקטן של השכונה (רובם בחלקה המזרחי – כרם אל ג'עוני) מעוררת בקרב התושבים את החשש שמדובר במהלך שלטונות הכיבוש מעוניינים להשלים במהירות, עד סוף כהונתו של דונלד טראמפ כנשיא ארצות הברית.

לכך מצטרפים כמה מהלכים לנישול ולייחוד בירושלים המזרחית שהוצאו לפועל דווקא בתקופה זו, כמו פתיחת מכרז לבנייה ב"גבעת המטוס" לאחר דחיות של שנים. רק מחאה המונית שתיצור הד בארץ כולה ואף בעולם יהיה בכוחה לבלום את הגירוש. מאמץ דומה הצליח בח'אן אל אחמר, כאשר יום לפני מועד הגירוש של תושבי הכפר, הושגה דחייה הנמשכת עד היום עקב התגייסותם של פעילים לשהות לילה לילה בכפר.

בשיח' ג'ראח טרם הגיע שלב כזה, אולם אין להמתין לו ויש להגביר את הנוכחות בשכונה ואת המאבק נגד הגירוש בכל הערוצים – התקשורת, הפרלמנטרי, המחאתי, הדיפלומטי ועוד. אם הגירוש הנואל יתרחש, הוא יחול על תושבי השכונה כולה. כשלב ראשון אנו קוראים לחד"ש, לרשימה המשותפת ולכל הגורמים האחרים המתנגדים לגל הנישול המתוכנן לקיים את ההפגנה לציון 29 בנובמבר – יום הסולידריות הבינלאומית עם העם הפלסטיני – בשכונת שיח' ג'ראח.

קבוצת "הפועלות": צילי גולדנברג, יאפא שוסטר, יובל הלפרין, רוזמרי סולן ואורן פלד

בעקבות הסמינר בנושא בטיחות בעבודה שנערך ביוזמת חד"ש

ניתן למנוע תאונות עבודה בבניין

בנייה ביישובים הערביים תוך שיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, עם הוועדות הארציות לתכנון ובנייה ועם מנהלת הבטיחות במוסד לבטיחות ולגהות.

ד"ר ג'וסי מנה בדבריו את המאפיינים של אתרי בנייה המגבירים את הסיכון הניצב בפני העובדים: "תחלופה מהירה של צוותי עבודה, השתנות מתמדת של האתר, שיעור גבוה של פועלים בלתי מיומנים, השקעה בהתקני בטיחות לפרקי זמן קצרים, הרכבה ופירוק תדירים, חשיפה לתנאי מזג האוויר, דרישות מומחיות במגוון מקצועות רחב, חוסר קשר עין (באתר בנייה אין אפשרות לקשר עין מתמיד בין העובד למנהל עבודה), סיכונים בשל תכנון לקוי וליקויים בסיסיים במבנה האתר".

לדברי ד"ר ג'וסי, "ריבוי של תאונות בבניין אופייני לקומץ אתרי בנייה של חברות גדולות. תופעת תאונות הבניין מגלה את מאבק הכוחות בתוך הזירה. כשסיעת חד"ש ניסתה ליישם את החלטת התקן האירופי לפיגומים, סוללת עורכי דין ולוביסטים של החברות הגדולות סיכלה את החלטת התקן. מכון התקנים עצמו מתעכב בהכנת תקן חדש לפיגומים. ההסתדרות נמנעה מלעסוק בנושא עד שעלה לסדר היום בעקבות המאבק, ולאחר שספגה לחץ ציבורי". בין היתר השתתף במפגש השני של הסמינר סרגי מרצ'נקו, שהתגייס למאבק נגד תאונות בבניין לאחר שאחיו נהרג באתר בנייה לפני כשלוש שנים.

במפגש השלישי מנתה עו"ד סטולר את שלושת המישורים המשפטיים בהם מתנהל המאבק: "א. ההיבט המניעתי – חקיקה, תקנות והסכמים קיבוציים; ב. ההיבט העונשי – הליכים משפטיים נגד מי שהפרו את הוראות הבטיחות ו/או גרמו לתאונות עבודה, או מי שנתפסו בהפרת הוראות הבטיחות גם אם לא התרחשה בפועל תאונת עבודה; ג. ההיבט השיקומי – המאמץ שלנו להשיג פיצוי לנפגעים ולמשפחותיהם על אובדן הכנסה".

בפן השיקומי, מכשול העומד בפני פיצוי לנפגעי תאונות עבודה ולמשפחותיהם הוא שחלק לא מבוטל מהשכר משולם "בשחור", בעיקר בחברות הבנייה הקטנות. בשל אי-דיווח ואי-תשלום למוסד לביטוח הלאומי, עובדים רבים שנפגעו אינם זכאים לפיצוי מהמוסד לביטוח לאומי, ותאונות עבודה רבות מגיעות לבית הדין לעבודה.

בהיבט המניעתי, המוסד לבטיחות ולגהות מוציא צווי הפסקת עבודה באתרי בנייה בהם התגלו סיכונים או שהתרחשו כבר תאונות עבודה. עם זאת, לדברי סטולר, באוקטובר 2020 ניתן הצו הארוך ביותר ל-6 ימים בלבד. "רובם המוחלט של הצווים ניתן ליומיים בלבד. עיקר צווי הפסקת העבודה ניתנים רק לאחר שהתרחשו תאונות מחרידות", אמרה. בהיבט העונשי ציינה סטולר, כי רוב העיצומים הכספיים המוטלים על קבלנים בשל הפרת תקנות הבטיחות מבוטלים ואינם נגבים בפועל. באתר משרד העבודה כלל לא מפורסמים נתונים בדבר גבייה בפועל.

מורכבות התופעה של התאונות בבניין מצריכה מאיתנו לבחון את כל מרכיביה, כפי שניסנו לעשות בסמינר זה. אנו מזמינים את קוראות ואת קוראי "זו הדרך" להצטרף למפגש הבא והאחרון של הסמינר שיתקיים ב-27.11, ולקחת חלק פעיל במאבק למיגור תאונות העבודה בענף זה.

זוהר אלון

סמינר מקוון בנושא תאונות עבודה בענף הבנייה נערך לאורך החודש האחרון ביוזמת צוות הפעולה של חד"ש למאבק בתאונות אלה. בשלושת מפגשי הסמינר דנו המשתתפים בצדדים שונים של הבעיה – המעמדי, הבטיחותי-מקצועי והמשפטי – במטרה להעמיק את הידע על אודות התופעה הקטלנית ולחזק את המאבק בה. המפגש הרביעי והאחרון שיתקיים ביום שישי, 27.11, בשעה 15:00, יסכם את הסמינר וידון בצעדים להמשך המאבק בתאונות הבניין.

בסמינר השתתפו בין השאר חברי הכנסת עאידה תומא-סלימאן ועופר כסיף, יו"ר האגף לשוויון בהסתדרות מטעם סיעת חד"ש דח"ל חאמד אבו זיד, מהנדס הבטיחות ד"ר מוחמד ג'וסי, והמומחית לדיני עבודה עו"ד מור סטולר.

ח"כ כסיף, שהניח על שולחן הכנסת שתי הצעות חוק למאבק בתאונות הבניין ("הצעת חוק בטיחות בתעסוקה ובריאות תעסוקתית" וכן "הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה"), עסק בדבריו בהיבט המעמדי והפוליטי של תאונות הבניין. כסיף ציין את ה"טיילורזם", שיטת "הניהול המדעי" שהגה המהנדס האמריקאי פרדריק טיילור בראשית המאה ה-20 למיקסום היעילות בעבודה, כשיטה שגרמה לניכור העובדים מחבריהם ולעלייה בהיקף התאונות.

"היבט פוליטי מרכזי הוא גודש תאונות העבודה בכלל, ובתחום הבנייה בפרט. המדיניות מאפשרת למעבידים להעסיק פועלים בתנאים שאינם בטיחותיים", אמר כסיף. לדבריו, הניאו-ליברליזם המושל בכיפה מקדם הפרטה ללא חקיקה שתגן על העובדים, גובה חיי אדם ומצמצם את הכלים העומדים לרשותנו במאבק לחיסול או אפילו לצמצום תופעת תאונות הבניין.

כסיף הזכיר את דו"ח ועדת אדם מ-2014 בנושא תאונות עבודה, שמסקנותיו מעולם לא יושמו. כמו כן ציין את אי-העמידה של הממשלה בהסכם לצמצום תאונות עבודה בענף הבנייה, עליו חתמה עם ההסתדרות ב-2018.

ח"כ תומא-סלימאן שילבה בדיון את נושא האופי הלאומי של ענף הבנייה בישראל: "כמעט 80% מהעובדים בענף הבניין הם פועלים ערבים אזרחי המדינה או ערבים פלסטינים מהשטחים הכבושים. מעבר להיבט המעמדי ותאונות הרווח של הקבלנים, יש לתופעת תאונות הבניין היבט לאומי בולט", אמרה.

"הקבוצה הנפגעת היא הקבוצה החלשה ביותר באוכלוסייה הישראלית – כלכלית ולאומית. למאבק הציבורי שהובילו חד"ש, פעילי איגוד מקצועי ועמותות בשנים האחרונות הייתה תרומה נכבדת בהעלאת המודעות לתופעה ובהוצאתה משולי השיח הציבורי".

את המפגש השני בסמינר, שעסק בבטיחות ובגהות, פתח יו"ר האגף לשוויון בהסתדרות דח"ל חאמד. חאמד הדגיש במיוחד את היעדר הפיקוח על אתרי בנייה ביישובים הערביים. לדבריו, "רבות מתאונות הבניין מתרחשות באתרי בנייה לא רשומים ולא מדווחים, כך שאין עליהם שום פיקוח. לא ניתן לדווח על תאונות באותם אתרי בנייה כיוון שהם אתרי בנייה לא רשומים. הבנייה הבלתי-חוקית מסבכת עוד יותר את יכולת הפיקוח והבקרה. מרבית הבנייה הלא חוקית מתרחשת בחברה הערבית בשל היעדר תוכניות מתאר מאושרות ליישובים הערביים". חאמד קרא להגביר את הפיקוח על אתרי

כ"ט בנובמבר וקריסת האימפריה הבריטית

הפגנת נשים וצעירות פלסטיניות בירושלים, 1930. בכרזה נכתב "לא למו"ם ולא לדיאלוג לפני שיסתיים המנדט". בספרו של גרינברג הפלסטינים הם שקופים (צילום ארכיון)

יום הסולידריות עם העם הפלסטיני

ביום ראשון הקרוב, 29 בנובמבר, יצוין ברחבי העולם היום הבינלאומי לסולידריות עם העם הפלסטיני. על ציון היום החליטה העצרת הכללית של האו"ם בשנת 1977, ומאז נערכים מדי שנה במועד זה אירועים במטה האו"ם בניו יורק, במשרדי הארגון בז'נבה ובז'נבה ובמדינות רבות בעולם.

ב-29 בנובמבר 1947, אירוע המוכר בעברית בשם כ"ט בנובמבר, החליטה העצרת הכללית של האו"ם על חלוקת הארץ שתחת שלטון קולוניאלי בריטי לשתי מדינות. בתוכנית נקבע כי בתום המנדט הבריטי יחולק שטח הארץ בין מדינה יהודית לבין מדינה ערבית. השפות הרשמיות של שתי המדינות יהיו עברית וערבית בהתאמה, אך דבר זה לא ימנע את השימוש בשפה אחרת.

המפלגה הקומוניסטית, שתמכה אז בתוכנית החלוקה, מציינת מדי שנה את יום הסולידריות עם העם הפלסטיני. מק"י וחד"ש מציינות, כי 73 שנה לאחר החלטת האו"ם, ההכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלסטיני ומימושה במציאות – הם תנאי יסוד להשגת שלום וביטחון באזור ואבן פינה לכל הסדר מדיני-אזורי חדש. ביסוד התוכנית להסדר מדיני צודק – הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגבולות 4 ביוני 1967 שבירתה ירושלים המזרחית בצד מדינת ישראל, ופתרון צודק לסוגיית הפליטים הפלסטינים לפי החלטות האו"ם. "זה הפתרון הריאלי היחידי שיכול לשים קץ לסבלו של העם הערבי הפלסטיני תחת עול הכיבוש, הפליטות והאפרטהייד".

ב-14 במאי 1948, לפני עוזבו את הארץ, הוריד הנציב העליון האחרון את הדגל הבריטי בנמל חיפה. בכך נסתיים המנדט הבריטי – השלטון הקולוניאלי שהחל 30 שנה קודם לכן.

מדוע עזבו הבריטים את הארץ? קדמה לנטישה החלטת האו"ם ב-29 בנובמבר 1947 בדבר חלוקת הארץ לשתי מדינות: יהודית וערבית. ליהודים ולערבים הייתה משותפת שנאתם לבריטים, אבל גם איבה לאומית. בעוד שהמפלגה הקומוניסטית תמכה בהחלטה ותבעה לבצעה, לא התכוונו שום מנהיג או מפלגה ציוניים ליישם אותה. אולם ישנו נדבך נוסף בעזיבת הבריטים את הארץ: התפרקותה של האימפריה בצעדי ענק. להיבט זה של המחקר ההיסטורי מצטרף ספרו של ד"ר צבי גרינברג: "קץ המנדט הבריטי על ארץ ישראל", שפורסם אשתקד בהוצאת רסלינג. הספר עוסק בפן הכלכלי של החלטת בריטניה להסיג את כוחותיה מהארץ דווקא לאחר מלחמת העולם השנייה.

לדעת גרינברג, ההחלטה הבריטית לסגת מהארץ נבעה, בין השאר, מקשיים כלכליים שעמם התמודדה בריטניה מאז סיום המלחמה. הספר מנתח את סיום השלטון הקולוניאלי בארץ ובמושבות נוספות במארג העולמי האימפריאליסטי של התקופה. הוא דן בשקיעת האימפריה הבריטית, בעלייתה של ארצות הברית כמעצמה אימפריאליסטית עולמית חדשה, במלחמה הקרה שהתגבשה אז, במדיניותה של בריטניה במזרח התיכון וביחסה לאסיה, במיוחד להודו.

התיזה המרכזית בספר אינה חדשה. בספרם של מרדכי נאור ודן גלעדי שפורסם בהוצאת משרד הביטחון לפני 30 שנה תחת הכותרת: "ארץ ישראל במאה העשרים: מיישוב למדינה 1900-1950", נכתב: "הייתה זו מדיניות בריטית רשמית לאחר 1945, משעלתה מפלגת הלייבור לשלטון, 'לקפל' את האימפריה. כך פונו ונעזבו תוך תקופה קצרה הודו, בורמה, סיילון (כיום סר-לַנְקָה) וארץ ישראל. נושא אחר שהעיק על ממשלת לונדון היה הנושא התקציבי. אנגליה הייתה שרויה במשבר כלכלי עמוק והחזקת האימפריה והצבא הגדול בארץ-ישראל דילדלה עוד יותר את קופתה הצמודה של הממשלה... בנקודה זו יש לזכור את תלותה הכמעט מוחלטת של בריטניה בכספם של האמריקנים".

האימפריה החזיקה בארץ ב-1947 כמאה אלף חיילים והנטל התקציבי היה בלתי נסבל (עמ' 119 בספרו של גרינברג). בבריטניה עצמה ניסתה ממשלת הלייבור לשקם את בריטניה מהחורבות שהותירה מלחמת העולם השנייה ולכונן מדינת רווחה מודרנית.

הספר מבוסס על מגוון רחב של מקורות ארכיוניים, בריטיים ואמריקאיים, בצד מסמכים המצויים בישראל, אשר חשפו מארג של אילוצים ושיקולים כלכליים, מדיניים וצבאיים שהובילו, בסופו של דבר, להחלטת הקבינט בלונדון להעביר את גורל הארץ להחלטת האו"ם. בין היתר חששו הבריטים מהגעתם לארץ של כ-100 אלף עקורים, ניצולי שואה ו"קומוניסטים", ומכך שהארץ "תהפוך לבסיס של ברית המועצות באזור" (עמ' 107).

עם זאת כשל המחבר, לשעבר סגן ראש אגף התקציבים במשרד הביטחון, בספרו באופן מהותי: הספר מתעלם כמעט לחלוטין מאוכלוסיית הרוב שהתגוררה אז בין הים התיכון לירדן: הערבים הפלסטינים.

גרפיטי באחד מפרברי לימה, בירת פרו: "הממסד לא יכול להיאבק בשחיתות - כי השחיתות היא הממסד" (צילום: פטריה רוחה)

מחאות המוניות בפרו: 3 נשיאים ב-5 ימים

במערכה נגד אישיות זו או אחרת. השחיתות טמונה עמוק במבנה החברה הקפיטליסטית.

שלא יהיו אי-הבנות. מאבקים חברתיים ומעמדיים אכן נערכים לאורכה ולרוחבה של פרו. לפי נתונים שפרסם נציב קבילות הציבור, בחודש ספטמבר נרשמו 189 "סכסוכים חברתיים פעילים" לרבות 125 המוגדרים "סביבתיים-חברתיים" וכאשר ל-105 מהם קשר ישיר לענף המכרות. מנתונים אלא ניתן להבין, כי במרכז המאבקים העממיים ניצבות כעת המערכות על השליטה במשאבים, בייחוד באזורי הפריפריה. מציאות זו אינה באה לידי ביטוי באמצעי התקשורת הממסדיים וגורמי האופוזיציה הפוליטיים הממסדיים ברובם אינם מודעים לה.

המערכה לשינוי מן היסוד

בפעולות המחאה בפרו בשבועות האחרונים אכן ניכרת הדרישה, לפחות בקרב חלק מהמשתתפים, לשינוי הסדר החברתי. בין הסימאות שנשמעו בהפגנות היו קריאות להפלת המשטר הניאו-ליברלי, למען כינון חוקה חדשה המבוססת על עקרונות הצדק החברתי, להרחבת זכויות העובדים ועוד. אך לדאבון לבי, המערכה למען השליטה בכלכלה ובמשאבים הלאומיים טרם מצאה ביטוי במחאה ההמונית.

המטרה של החלקים העקביים ביותר במחאה צריכה להיות חשיפת מנגנוני השליטה האימפריאליסטית בכלכלה ובחברה של פרו. כל אורח חייב לדעת שהמשאבים הלאומיים נשדדים בידי מתי מעט – חברות רב-לאומיות זרות.

עתה גם הזמן להעמיק את התודעה הפוליטית המעמדית, להתארגן במסגרת אסיפות עממיות מקומיות על מנת להקים את האסיפה הלאומית של העמים – כפי שדורשת הקונפדרציה הכללית של העובדים (CGTP). יש ליצור את המסגרת הפוליטית שבאמצעותה תהיה המחאה אפקטיבית ובעלת אסטרטגיה ברורה וארוכת טווח.

פרננדו מסה אורקיוח, לימה

על רקע הפגנות ענק שכדוגמתן לא ראו אזרחי פרו בעשורים האחרונים, בחר הקונגרס הפרואני (16.11) בפוליטיקאי הבורגני הוותיק פרנסיסקו סגאסטי להנהיג את המדינה לאחר התפטרותו של הנשיא הזמני הקודם – חמישה ימים בלבד אחרי שהאחרון נכנס לתפקידו. סגאסטי יכהן כנשיא זמני עד לבחירות האמורות להתקיים באפריל 2021. קודמו בתפקיד, מנואל מרינו, פרש חמישה ימים לאחר שהושבע להחליף את הנשיא המודח מרטין ויסקרה. האם סגאסטי יחזיק מעמד עד אפריל? לא ברור. המחאות התחדשו במלוא כוחן בשבוע האחרון.

המשבר הממשלתי בפרו הוא תולדה של משבר מבני מעמיק, ולו שורשים בסדר הכלכלי והפוליטי העולמי. המשבר העולמי מחריף, והאוליגרכיה השולטת בקפיטליזם הגלובלי נואשת יותר ויותר בניסיונה לשלוט במשאבי הטבע באזורים שאינם תחת ריבונותה, הנחוצים לה כמקור אנרגיה זול וכסחורה עוברת לסוחר.

שליטה זו מאפשרת לבעלי ההון למקסם את רווחיהם. במדינות כמו פרו, בעלי הון זרים שולטים במשאבי הטבע ללא עוררין. ניצול זה של משאבים לא-להם מתבסס על חקיקה ענפה, שכל תכליתה לאפשר את המשך הגזל, בכל מחיר; לרבות החלפת עבדיהם הנרצעים בנשיאות המדינה.

על המאבק בשחיתות

חינוי עבור האימפריאליזם שהתושבים בפריפריה הגלובלית לא יבינו את המצב לעומקו. ללא תודעה קשה עד מאוד להתארגן ולהיאבק להשבת השליטה הלאומית במשאבי הטבע. כחלק מהאסטרטגיה לשמירת האינטרסים האימפריאליסטיים, עוסקים אמצעי התקשורת ההגמוניים בפרו לעיתים קרובות ב"שחיתות השלטון". שחיתות אכן קיימת, אבל היא מהותית לאופן השליטה הזרה בכלכלה הפרואנית. לעיתים קרובות פורצות מחאות המוניות נגד השחיתות ו"למען השבת הסדר על כנו". כאילו ש"הסדר" – בייחוד הסדר החברתי, אי-פעם תיפקד היטב בשירות רוב האזרחים. חשוב להיאבק בשחיתות – אבל זו אינה מתמצית

לזכר המורד הגדול

נתן זך

בן 89 הלך מאתנו המשורר, הסופר, העורך, הפזמונאי, המתרגם, הפובליציסט ואיש האקדמיה נתן זך, אחד המנסחים החשובים של הזהות הישראלית בשירה העברית מאז שנות החמישים. זך הותיר אחריו עשרים ושלושה ספרים שהפכו קנוניים, וגם עשרות שירים שהולחנו והפכו פס הקול שלנו. אותי כבש והסעיר השיר – "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה". רעייתי ואני נוצרים שנים רבות ערב חווייתי, שגלש לשעות הלילה המאוחרות, כשאירחנו את המשורר נתן זך בכפר הנוער ניצנה בו לימדנו. פרופסור לספרות ממרום קתדרה אקדמית הצליח לרתק בני נוער, שפסעו צעדים ראשונים במשעולי השפה העברית. במרכז השיחה היה השיר "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה", אליו אני מבקש להתייחס ברשימה זו.

זך קרא בספר "דברים" את הפסוק הפותח את פרק כ': "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ...". המשכו של הפרק אפוף אווירה מלחמתית עמוסה בדקדקנות של דיני מלחמה מדממים, פרק המדגיש את המילה "אוֹיְבֶיךָ" ואת המשפט "לֹא תִירָא מֵהֶם". פרק כ' בספר "דברים" פורסם במרוצת הדורות שפע של הגיגים ספרותיים משיחיים ושירה לאומנית לוחמנית. אך מאווירת פרק מדמם זה דלה נתן זך דווקא את המלים "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה", ומתוך טקסט מקראי האפוף בלהבות ההרג בשדות הקרב העניק לנו משב שירי אנושי של שלום. שירו מתעלה לִסְפֵרוֹת אוניברסאליות הספוגות כמיהה לחיים ומנערות מעצמן את חשכת אימת המלחמה.

בקריאתו את פרק כ', עצר זך בפסוק י"ט: "כִּי תֵצֵא אֶל-עִיר יְמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְּשָׁהּ, לֹא-תִשָּׁחֵת אֶת-עֵצֶיהָ לְנֹדוֹחַ עָלֶיהָ גִּזְזוֹן, כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאוֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה לְבוֹא מִפְּנֵי בְּמִצּוֹר". לאחר המלחמה זקוק האדם לעץ, והעץ זקוק לאדם.

אי אפשר שלא להתרגש מהשורות המרטיטות שחיבר זך בפרשנות לטקסט המקראי: "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה / כְּמוֹ הָאָדָם גַּם הָעֵץ צוֹמֵחַ / כְּמוֹ הָעֵץ הָאָדָם נִגְדָע / וְאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ / אִיפֹה הִייתי וְאִיפֹה אֶהְיֶה / כְּמוֹ עֵץ הַשֵּׁדָה / כִּי אָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה / כְּמוֹ הָעֵץ הוּא שׂוֹאֵף לְמַעְלָה / כְּמוֹ הָאָדָם הוּא נִשְׂרָף בְּאֵשׁ...".

את שירי המשורר שכתב את השיר "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה", דרש ביולי 2002 סגן שר החינוך צבי הנדל משרת החינוך לימור ליבנת להוציא מתוכנית הלימודים. הנדל שלל את פעילותו של זך בוועד היוצרים היהודי-ערבי יחד עם הסופרים יורם קניוק ואמיל חביבי. רעייתי ואני, אז כבר מורים גמלאים, עלינו לירושלים והצטרפנו למפגינים מול משרד החינוך נגד ניסיונו של הנדל להוציא את שירי זך מתוכנית הלימודים. בהפגנה נשאנו שלט עליו כחבנו את כל מילות השיר "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשֵּׁדָה". צמד המילים "עֵץ הַשֵּׁדָה" מזדקר כהמנון המתאה נגד כל המלחמות המיותרות:

"אֶהְבְּתִי וְגַם שְׂנֵאתִי... קָבְרוּ אוֹתִי בְּחֻלְקָה שֶׁל עֶפְרָי, וּמֵר לִי בְּפֹה / כְּמוֹ עֵץ הַשֵּׁדָה....".

עוד זעמו בימין על הצטרפותו של זך לעתירת תנועת "יש גבול" בדרישה לחקירת הפצצות על תושבים פלסטינים בעזה בפעולה של "סיכול ממוקד", שגבתה חיי אזרחים רבים. ביטוי לכך ניתן לראות בפנייה לבג"ץ ב-2002 ובהבהרתו לציבור קוראי השירה: "אני רואה בהוראה לטייסים להוריד פצצה של טון בעזה כדי להרוג בן אדם אחד פקודה בלתי חוקית, לכן אני מצטרף לעתירה של תנועת "יש גבול" לבג"ץ בדרישה לוועדת חקירה". למרבה הצער, בג"ץ דחה את העתירה.

על פרץ ההתלהמות של הנדל חזרה בשנת 2010 ח"כ מירי רגב בבוטות לשון גסת-רוח, בדורשה משר החינוך גדעון סער להחרים משורר, אותו תיארה כ"אויב ישראל ואיש חד"ש. ילדי ישראל לא צריכים ללמוד משירי משורר אנטי-ציוני, שמחנך לערכים, שמטרתם פגיעה בחוסן הביטחוני של ישראל". ההתלהמות שלוחת הרסן של מירי רגב הייתה תגובה להבעת נכונותו של המשורר לשוט לרצועת עזה ולחלק שירים, אשר תורגמו לשפות רבות ובהן לערבית.

המשורר זך לא נרתע ולא חשש להצטרף למאבקם של אלה שהמסד ביקש לנדותם. היה זה המשך טבעי לאי-רתיעתו מעימות עם המסד השירי ולהתרסתו כלפי ההגמוניה של נתן אלטרמן. הוא לא חשש להביע את דעתו כי השירה העברית של דור "האורים והתומים" משנות החמישים מבוססת על סימטריה חד-גונית של בתים שקולים ומדודים. הוא מאס במה שאפיין את שירת נתן אלטרמן – משקל מכאני נטול חיים, שכל כולו מלאכותיות מהוקצעת ועקרה ולשונה צורם בארכאיותה.

הגם שמאס בשירת אלטרמן, היא הייתה לו אתגר מסעיר ומכשף בקסמיו, אבל גם מבצר שיש להימלט ממנו לחיים עצמאיים. ההימלטות הייתה לא רק במישור השירי אלא גם במישור הפוליטי. אציין רק את יחסו החם של זך לסופר אמיל חביבי, חבר המפלגה הקומוניסטית הישראלית ומי שייצגה בכנסת תשע עשרה שנים. בעמוד הראשון של ספרו "מֵן הַמְּקוֹם שֶׁבוּ לֹא הָיינוּ אֶל הַמְּקוֹם שֶׁבוּ לֹא נֶהְיֶה" כתב, כי הספר מוקדש "לאמיל חביבי שנותר בחיפה, לישעיהו ליבוביץ' כמות שהיה".

כואב לי להיפרד ממשורר שאני כה אוהב את שיריו.

איתן קלינסקי

גם בקור ובגשם

השבוע (23.11). הגידול המשמעותי ביותר נרשם בחודשים אפריל עד יוני, אז נתקבלו במרכזי הסיוע 16,663 פניות – 37% יותר מבתקופה המקבילה בשנת 2019. לפי הדוח, 62% מהפניות שהגיעו למרכזי הסיוע עסקו בפגיעה בקטינות ובקטינים. כ-30% מהפניות היו בגין פגיעה בתוך המשפחה – עלייה של 33% לעומת ל-2018. ב-98% מהפניות למרכזי הסיוע דווח כי הפוגע הוא גבר. "הסגר, שנועד לשמור על ביטחוננו, הפך את הבתים המסוכנים למסוכנים יותר. הוא היה טריגר להצפת הטראומה בקרב נשים וגברים רבים המתמודדים עם טראומה על רקע פגיעה מינית, וגם הוביל לחשיפה של פגיעות בילדות ובילדים בבתי רבים", מסרה בעת פרסום הדו"ח מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, אורית סוליציאנו, והוסיפה: "עם זאת, לצערנו, צריך להביא בחשבון כי מה שנחשף עד עכשיו הוא רק קצה הקרחון". עוד הדגישה: "מניסיוננו, את מרבית ההשפעה של מצבי חירום קשה לזהות בזמן אמת".

המחאה נגד ממשלת נתניהו הימנית נמשכת זה השבוע ה-22. אלפים רבים הפגינו בסוף השבוע (21.11) בערים, בצמתים ובגשרים ברחבי הארץ חרף מזג האוויר הקריר והגשמים. כמדי שבוע התקיימה ההפגנה הגדולה מול מעון ראש הממשלה בבלפור. הפגנה גדולה נוספת התקיימה ליד מעונו הפרטי של נתניהו בקיסריה, והפגנות גדולות נערכו גם בתל אביב ובחיפה.

בהפגנה בבלפור עצרה המשטרה חמישה מפגינים ובהם סדי בן שטרית. שוטר סמוי עצר אותו לאחר שלטענת המשטרה "קרא לפעיל ימין לצאת משטח ההפגנה". ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) מסר בעקבות המעצר: "משטרת ירושלים רודפת דרך קבע את חברי סדי בן שטרית, ואתמול שוב נעצר על לא עוול בכפו. שוחחתי עם מפקד תחנת מוריה נצ"מ קובי יעקובי, שסירב לתת לי מידע לגבי מעצרו והפנה אותי לפרטים... לשכת השר! לשכת השר? ממת' שר נותן הנחיות למעצרים או מקבל עליהם מידע מידי? בושח". מתנועת קריים מיניסטר נמסר: "משטרת ירושלים ממשיכה להתעמר במפגינים ולצוד את ראשי המחאה. דורון ידיד העמיד את השוטרים כעבריינים בשירות נאשם בפלילים. אנחנו נחוישים להציל את ישראל מידי הנאשם ולא נירתע לא מההסתה שלו ושל תומכיו, ולא מדורון ידיד והמיליציה שלו". יצוין שלבקשת המשטרה, החליט בית משפט השלום בירושלים להרחיק את בן שטרית מכיכר פריס עד 6 בדצמבר. לאחר מעצרו של בן שטרית תקפו שוטרים את המפגינה הוותיקה רות צוקרמן. צוקרמן בת ה-62 תועדה כשהיא שוכבת על הרצפה ומעליה עומדים שוטרים. מפגינים אחרים שהיו במקום ניסו לעצור את השוטרים במילים: "היא אישה מבוגרת, אין לכם בושח. בשביל זה לבשתם את המדים בבוקר?". בעקבות התקיפה האלימה, נזקקה צוקרמן לטיפול רפואי ופונתה באמבולנס לבית החולים. בהמשך הגישה תלונה במח"ש נגד השוטרים. זו התלונה השנייה שצוקרמן מגישה למח"ש, לאחר שגם לפני כמה חודשים הותקפה בידי שוטרים ונזקקה לטיפול רפואי.

החלטת החלוקה ועתיד השאלה הפלסטינית
סימפוזיון בשיתוף מכון אמיל תומא ללימודים פלסטיניים וישראליים וחד"ש סטודנטים בהשתתפות: **פרופ' מוסטפא כנהא, ד"ר אפרים דויד ויעיסאם מח'ול**; מנחה: **מרים אבו אלהיג'א**
יום ראשון, 29.11, בשעה 19:00 בזום; פרטים נוספים בפייסבוק

סמינר בנושא תאונות עבודה
מפגש מסכם: התארגנות למאבק, בהשתתפות ח"כ **עאידה תומא-סלימאן** וח"כ **עופר כסיף**
יום שישי, 27.11, בשעה 15:00 בזום; פרטים נוספים בפייסבוק

יום המאבק באלימות כלפי נשים
פעילות מק"י, חד"ש ובנק"י יצטרפו לצעדה בת"א **יום רביעי, 25.11, בשעה 19:00; התכנסות בכיכר הבימה**

גלריה "הגדה השמאלית"
פתיחת התערוכה: "חופשה ללא תשלום"
מיצירות שני סאסי, שיראל ספרא, שירי לס וסיון לביא
יום חמישי, 3.12, בשעה 20:00, אחד העם 70, ת"א

יצוין כי פרקליטות מחוז ירושלים הגישה השבוע (24.11) לראשונה כתבי אישום נגד מפגינים נגד ממשלת הימין. כתב אישום אחד הוגש נגד הפעיל גונן עו"ד בן יצחק בגין "הפרעה לשוטרי במילוי תפקידו והתקהלות אסורה". כתב אישום נוסף הוגש נגד המפגינה בר בנימין בגין תקיפת שוטר בניסיונות מחמירות והתקהלות אסורה. ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) מסר: "אני מחזק את ידיו של חברי עו"ד גונן בן יצחק. זהו כתב אישום מושחת ופוליטי".

השבוע באתר "זו הדרך"

סכסוך עבודה במכללות, תאונת עבודה בהרצליה, המירוץ לחיסון, מחאה המונית בגואטמלה, ועוד...
zoha.org.il

זינוק של 24% בתלונות על

הטרדה מינית בימי הקורונה

במהלך תקופת הקורונה נרשם זינוק של 24% בכמות הפניות למרכזי הסיוע לדיווח על תקיפה ועל הטרדה מינית, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד – כך עולה מנתוני איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית שהתפרסמו